

Frie
zn
H
Fria
pe
Dürn
kte
zi
Čin
tv
jádr
do s
Ne
vypra
Není
por
jeho
Dür
nasta
s
Prostře
obra
s palči
intel
Všech
vyr
ps

]
Soud
j
k vys
dí

EDICE MÁJ ⁶⁵
MLADÁ FRONTA / NAŠE VOJSKO / SMENA
PRAHA 1971

Fried
zn
H
Fran
po
Dürre
kte
zn
Cír
tvr
jádr
S
do s
Ne
vypr
Není
pom
jeho r
Dür
nasta
s
Prostře
obra
s palčí
inteh
Všech
vyr
ps
Soud
j
k vys
dí

Twannský strážník Alfons Clenin našel zrána třetího listopadu devatenáct set čtyřicet osm, tam kde z lesní rokliny twannského potoka vyúsťuje silnice od Lamboingu (jedné z tessensberských vsí), modrou mercedesku stojící na kraji cesty. Byla mlha jako tak často onoho pozdního podzimu a Clenin vlastně už vůz minul, ale přece jen se zase vrátil. Když přecházel kolem a letmo nahlédl matnými skly, zdálo se mu totiž, že řidič leží na volantě. Myslel si, že chlapík je opilý, jako pořádnému člověku mu nic jiného nenapadlo. Chtěl tedy proti neznámému zakročit lidsky, nikoliv úředně. Přistoupil k autu, aby spáče probudil, zavezl do Twannu a u Medvěda při černé kávě a zapražené polévce zburcoval; neboť je sice zakázáno jezdit opilý, není však zakázáno spát opilý ve voze na kraji silnice. Clenin otevřel dvířka a otcovsky položil neznámému ruku na ramena. Vzápětí však poznal, že muž je mrtev. Měl prostřelené spánky. Teď si Clenin také všiml, že pravá dvířka jsou dokořán. Ve voze nebylo moc krve a tmavošedý plášť, který měla mrtvola na sobě, nebyl snad ani potřísněn. V kapse kabátu se leskl okraj žluté náprsní tašky. Clenin jí vytáhl a snadno zjistil, že mrtvý je Ulrich Schmied, poručík městské policie v Bernu. Clenin zprvu nevěděl, co počít. Jako venkovský strážník se s tak drastickým případem ještě nikdy nesetkal. Pobíhal sem tam po kraji silnice. Měl nepříjemný pocit, když vycházející slunce proniklo mlhou a svítilo na mrtvého. Vrátil se k vozu, zvedl šedý plsták ležící mrtvole u nohou a vtiskl jí klobouk na hlavu tak hluboko, že zakryl ránu na spáncích. Pak se mu ulevilo.

Přešel k druhému kraji silnice na twannské straně a setřel si pot z čela. Potom se rozhodl. Odsunul mrtvého na vedlejší sedadlo, pečlivě ho napřímil, připevnil neživé tělo koženým řemínkem, který našel uvnitř vozu, a sám zasedl za volant.

Motor už nenaskočil, Clenin však dopravil vůz bez obtíží strmě klesající silnicí do Twannu před Medvěda. Tam natankoval, a nikdo ve vznešené a nehybné postavě ani nepoznal mrtvého. Clenini to bylo jen vhod, nenáviděl skandály, a tak mlčel.

Ale když jel podél jezera do Bielu, mlha opět zhoustla a po slunci nebylo už ani památky. Jitro zšeřelo jako soudný den. Clenin se dostal do dlouhého řetězu aut, vůz za vozem, který z nevysvětlitelných příčin ujížděl ještě pomaleji, než bylo v té mlze nutné, skoro

Frie
zi
F
Fra
p
Dür
kt
z
Či
tv
jád
do
N
vypra
Nen
por
jeho
Dü
nast
Prostř
obr
s palč
inte
Všec
vy
p
Souc
k vy
d

jako pohřební průvod, jak si Clenin maně pomyslel. Mrtvý seděl nehybně vedle něho a jenom někdy, na nerovné silnici například, pokyvoval hlavou jako starý, moudrý Číňan, takže Clenin předjížděl druhé vozy se stále menší odvahou. Do Bielu dojeli hodně pozdě.

Zatímco se pátrání v hlavních rysech rozběhlo v Bielu, předali truchlivý případ v Bernu komisaři Bärlachovi, který byl zároveň představeným mrtvého.

Bärlach žil dlouho v zahraničí, v Cařihradě a poté v Německu, proslul jako známý kriminalista. Nakonec vedl kriminální policii ve Frankfurtu nad Mohanem, ale již v roce třiatřicet se vrátil do rodného města. Učinil to ani ne tak z lásky k Bernu, který často nazýval svým pozlaceným hrobem, nýbrž kvůli facce, již uštedřil vysokému úředníkovi tehdejší nové německé vlády. Ve Frankfurtu se o tomto násilí hodně mluvilo a v Bernu se hodnotilo podle stavu evropské politiky nejdříve jako věc neslychaná, poté odsouzení-hodná, ale přece jen pochopitelná, a nakonec dokonce jako jediná možná reakce Švýcara; to však až v pětačtyřicátém.

Bärlach ve Schmiedově případě především nařídil, aby se záležitost zpočátku vyšetřovala tajně — nařízení, jež byl s to prosadit jen svou osobní autoritou. „Víme příliš málo a noviny jsou stejně to nejzbytečnější, co se v posledních dvou tisíci letech vynalezlo,“ mnil.

Bärlach si od tohoto tajného šetření zřejmě mnoho sliboval, na rozdíl od svého „šéfa“ doktora Luciuse Lutze, který přednášel kriminalistiku i na universitě. Tento úředník, do jehož bernsky měšťanského rodu blahodárně zasáhlo dědictví po basilejském strýci, se zrovna vrátil do Bernu z návštěvy newyorské a chicagské policie, otřesen „antediluvním stavem kriminální služby švýcarského hlavního města“, jak bez obalu prohlásil policejnímu řediteli Freibergovi, když se spolu vraceli domů tramvají.

Ještě téhož jitra zašel Bärlach — když předtím ještě jednou telefonoval s Bielem — k Schönlerům v Bantigerské ulici, kde bydlel Schmied. Bärlach šel pěšky dolů Starým městem a přes Nydecký most, jak mívával ve zvyku, neboť Bern byl podle jeho názoru příliš malé město na „tramvaje a podobně“.

Po Haspelských schodech stoupal poněkud namáhavě, neboť mu bylo přes šedesát a v takových chvílích to cítil; brzy však dorazil k Schönlerovu domu a zazvonil.

Otevřela osobně paní Schönlerová, malá, tělnatá, nicméně jemná dáma, která Bärlacha hned vpustila, neboť ho znala.

„Schmied musel dneska v noci služebně odjet,“ řekl Bärlach, „z ničeho nic musel odejít a poprosil mě, abych za ním něco poslal. Prosím vás, zaveďte mě do jeho pokoje, paní Schönlerová.“

Dáma přikývla a šli chodbou kolem velkého obrazu v těžkém zlaceném rámu. Bärlach naň pohlédl, byl to Ostrov mrtvých.

„Kde je pan Schmied?“ zeptala se, když odemykala pokoj.

„V cizině,“ řekl Bärlach a hleděl ke stropu.

Pokoj byl v přízemí a zahradními dveřmi bylo vidět do parčíku, v němž stály staré rezavé jedle, podle všeho nemocné, protože půda byla hustě pokryta jehličím. Byl to určitě parádní pokoj. Bärlach přistoupil k psacímu stolu a opět se rozhlédl. Na divaně ležela kravata po zesnulém.

„Pan Schmied je jistě v tropech, že, pane Bärlachu,“ zeptala se ho paní Schönlerová zvědavě.

Bärlach se trochu vyděsil. „Ne, není v tropech, je spíš trochu výš.“

Paní Schönlerová vykulila oči a spráskla ruce nad hlavou. „Můj bože, v Himálaji?“

„Tak nějak,“ řekl Bärlach, „skoro jste to uhádla.“ Otevřel desky, které ležely na stole, a hned je strčil pod paždí.

„Našel jste, co musíte poslat za panem Schmiedem?“

„Našel.“

Ještě jednou se rozhlédl, vyvaroval se však nového pohledu na kravatu.

„Je to nejlepší podnájemník, jakého jsme kdy měli, a nikdy neměl nic s dámami a tak,“ ujišťovala ho paní Schönlerová.

Bärlach pokročil ke dveřím. „Občas vám sem pošlu úředníka nebo přijdu sám. Schmied tu má ještě důležité doklady, které snad budeme potřebovat.“

„Dostanu od pana Schmieda z ciziny lístek?“ vyzvídala ještě paní Schönlerová. „Můj syn sbírá známky.“

Ale Bärlach lítostivě svrástil čelo a zadumaně hleděl na paní Schönlerovou: „Asi sotva, neboť z takových služebních cest se obvykle lístky neposílají. Je to zakázáno.“

Tu spráskla paní Schönlerová opět ruce nad hlavou a podotkla zoufale: „Co ta policie všechno zakazuje!“

Bärlach odešel a byl rád, že je venku.

Těžce zahloubán obědval proti svému zvyku nikoli v Kovářské hospůdce, nýbrž v Du Théâtre, pozorně listoval a četl v poznámkách, které propašoval ze Schmiedova pokoje, načež se po krátké procházce po Svazové terase vrátil kolem druhé hodiny do kance-

láře, kde ho čekala zpráva, že mrtvého Schmieda už dopravili z Bielu. Zřekl se však návštěvy u bývalého podřízeného, neboť mrtvé neměl v lásce, a většinou je proto nechával na pokoji. Od návštěvy u Lutze by také rád upustil, musel se však podvolit. Pečlivě zamkl Schmiedovy poznámky do psacího stolu, aniž je ještě jednou prolistoval, zapálil si doutník a krácel do Lutzovy kanceláře, dobře věda, že Lutze pokaždé zlobí výsada, již si stařík osobuje svým doutníkařením. Jen jednou před lety si Lutz dovolil cosi podotknout; Bärlach však s opovržlivým mávnutím ruky odpověděl, že mezi jiným byl deset let v tureckých službách a pokaždé že kouřil v pokojích cařihradských představených, poznámka, jež byla tím pádnější, čím méně ji bylo možno ověřit.

Dr. Lucius Lutz přijal Bärlacha nervózně, neboť podle jeho názoru se ještě nic nepodniklo, a nabídl mu pohodlné křeslo poblíž psacího stolu.

„Z Bielu pořád nic?“ zeptal se Bärlach.

„Pořád nic,“ odpověděl Lutz.

„Podivné,“ řekl Bärlach, „přitom pracují přece jako diví.“ Bärlach se posadil a pohlédl letmo na Traffeletovy obrázky, které visely na zdích, barevné perokresby, na nichž maštrovali vojáci s generálem nebo bez generála, zleva doprava nebo zprava doleva pod velkým vlajícím praporem.

„Zas jednou se ukazuje,“ spustil Lutz, „co vzbuzuje stále nové a větší obavy, že kriminalistika v této zemi ještě nevyrostla ani z dětských střevíčků. Na mou duši, já jsem v kantonu lecčemu zvyklý, ale postup, který se zde vůči mrtvému policejnímu poručíkovi považuje zřejmě za přirozený, vrhá tak strašlivé světlo na odbornost a schopnosti naší venkovské policie, že jsem ještě teď otřesen.“

„Uklidněte se, doktore Lutzi,“ odpověděl Bärlach, „naše venkovská policie stačí na své úkoly jistě zrovna tak jako chicagská policie, a my ještě na to přijdeme, kdo Schmieda zabil.“

„Podezříváte někoho, komisaři Bärlachu?“

Bärlach se na Lutze dlouze zadíval a nakonec řekl: „Ano, podezřívám někoho, doktore Lutzi.“

„Kohopak?“

„To vám ještě nemohu říci.“

„No to je ale zajímavé, komisaři Bärlachu,“ řekl Lutz, „vím, že jste vždy ochoten omlouvat přehmaty proti velkým poznatkům moderní vědecké kriminalistiky. Nezapomeňte však, že čas kráčí kupředu a nezastaví se ani před nejslavnějšími kriminalisty. Já jsem v New Yorku a Chicagu viděl zločiny, o nichž vy v našem milém

Bernu nemáte zřejmě správnou představu. A teď byl zavražděn policejní poručík, neklamné znamení, že také zde v budově veřejné bezpečnosti to začíná prskat, a nezbyvá tedy než bezohledně zasáhnout.“

Zajisté, to že taky dělá, odpověděl Bärlach.

Pak že je tedy dobře, odvětil Lutz a odkašlal.

Na stěně tikaly hodiny.

Bärlach si položil levou ruku opatrně na žaludek a pravicí zduřil doutník v popelníku, který mu Lutz přistrčil. Už delší dobu, řekl, není docela zdravý, aspoň lékař se tváří dost divně. Často trpí žaludečnými potížemi, a že proto prosí doktora Lutze, aby mu pro vyšetřování Schmiedovy smrti přidělil zástupce, který by zařídil to nejdůležitější, Bärlach že by pak případ řídil spíše od psacího stolu. Lutz byl srozuměn. „Koho byste si představoval jako zástupce?“ zeptal se.

„Tschanze,“ řekl Bärlach. „Je sice ještě na dovolené v bernském Oberlandu, ale mohli bychom ho zavolat.“

Lutz odvětil: „Nemám nic proti němu. Tschanz je muž, který se vždycky snaží být kriminalisticky na výši.“

Načež se otočil k Bärlachovi zády a zadíval se oknem na Sirotčí náměstí plné dětí.

Najednou ho posedla nezkrotná chuť podiskutovat s Bärlachem o hodnotě moderní, vědecké kriminalistiky. Otočil se, ale Bärlach už odešel.

Ačkoliv se schylovalo k páté, rozhodl se Bärlach přece ještě téhož odpoledne zajet do Twannu na místo činu. Vzal s sebou Blattera, velikého, tělnatého strážníka, který nikdy nepronesl jediné slovo a kterého si Bärlach proto oblíbil a jenž také řídil vůz. V Twannu je uvítal Clenin, který se tvářil vzpurně, protože očekával výtku. Komisař však byl přívětivý, potřásl Cleninovi rukou a řekl, že rád poznává muže, který samostatně uvažuje. Clenin byl hrdý na ta slova, ačkoliv si nebyl jist, jak to starý myslí. Zavedl Bärlacha silnicí vzhůru k Tessenbergu na místo činu. Blatter klopytal za nimi a byl nevrlý, protože se šlo pěšky.

Bärlach se podivil jménu Lamboing. „Německy se to jmenuje Lambingen,“ vysvětlil mu Clenin.

„To ano,“ mínil Bärlach, „to zní lépe.“

Dorazili na místo činu. Okraj silnice po pravici ležel na twannské straně a byl obehnan zídskou.

„Kde stál vůz, Clenine?“

„Tady,“ odpověděl strážník a ukázal na silnici, „skoro uprostřed silnice,“ a protože tam Bärlach jen letmo pohlédl, dodal: „Možná že by bývalo lepší, kdybych vůz s mrtvým nechal ještě stát na místě.“

„Jak to?“ řekl Bärlach a díval se nahoru na jurské skály. „Mrtví se odstraňují co nejrychleji, ti nemají mezi námi co pohledávat. Udělal jste dobře, že jste Schmieda dopravil do Bielu.“

Bärlach zašel na kraj silnice a pohlédl dolů do Twannu. Mezi ním a starým sídliskem se táhly jen vinice. Slunce už zapadlo. Silnice se vinula jako had mezi domy a na nádraží stál dlouhý nákladní vlak.

„A copak tam dole nebylo nic slyšet, Clenine?“ zeptal se. „Městečko je přece na dosah, každý výstřel by tam museli zaslechnout.“

„Neslyšeli nic, jenom motor běžel celou noc, ale na nic zlého při tom nepomyslili.“

„Ovšem, jakby také.“

Pohlédl opět na viniční stráně. „Jaké je letos víno, Clenine?“

„Dobré. Vždyť ho potom můžeme ochutnat.“

„To je pravda, sklenici letošního bych teď docela rád vypil.“

A pravou nohou narazil na cosi tvrdého. Sehnul se a mezi kostnatými prsty držel vpředu zploštělý, podlouhlý kousek kovu. Clenin a Blatter zvědavě přihlédli.

„Kulka z revolveru,“ řekl Blatter.

„Kam na to chodíte, pane komisaři!“ divil se Clenin.

„Pouhá náhoda,“ řekl Bärlach a sešli do Twannu.

Letošní twannské Bärlachovi asi neposloužilo, neboť příštího rána prohlásil, že celou noc zvracel. Lutz, který potkal komisaře na schodech, měl o jeho zdravotní stav opravdu starosti a radil mu, aby šel k lékaři.

„Už běžím,“ bručel Bärlach a prohlásil, že lékaře snáší ještě míň než moderní vědeckou kriminalistiku.

V kanceláři se mu ulevilo. Sedl si za psací stůl, odemkl zásuvku a vytáhl poznámky po mrtvém.

Bärlach byl stále ještě pohroužen do poznámek, když se v deset hodin ohlásil Tschanz, který se už den předtím pozdě v noci vrátil z dovolené.

Bärlach sebou trhl, neboť v první chvíli se domníval, že k němu přichází mrtvý Schmied. Tschanz nosil stejný plášť jako Schmied a podobný plstěný klobouk. Jenom obličej měl jiný; byla to dobromyslná, plná tvář.

„Dobře že jste tady, Tschanzi,“ řekl Bärlach. „Musíme si pohovořit o Schmiedově případu. To hlavní převezmete vy, já nejsem docela zdrav.“

„Ano,“ řekl Tschanz, „vím.“

Tschanz se posadil, předtím si přisunul židli k Bärlachově psacímu stolu, na nějž teď položil levou ruku. Na stole ležely otevřené Schmiedovy poznámky.

Bärlach se opřel v křesle. „Vám to konečně mohu říci,“ začal, „mezi Cañlhradem a Bernem jsem viděl tisíce policistů, dobrých i špatných. Mnozí nebyli o nic lepší než ubohá cháska, kterou zalidňujeme kdekaké věznice, ledaže náhodou stáli na druhé straně zákona. Ale na Schmieda nedám dopustit, ten byl nejnadanější. Ten nás všechny strčil do kapsy. Měl jasno v hlavě, věděl, co chce, a mlčel o tom, co věděl, a promluvil jenom tenkrát, když to bylo nutné. Z něho si musíme vzít příklad, Tschanzi, ten stál nad námi.“

Tschanz pomalu otočil hlavu k Bärlachovi, díval se totiž do okna, a řekl: „Možná.“

Bärlach viděl, že tomu nevěří.

„Nevím moc o jeho smrti,“ pokračoval komisař, „tahle kulka, to je všechno,“ a položil na stůl kulku, kterou našel v Twannu. Tschanz ji vzal a podíval se na ni.

„Pochází z armádní pistole,“ řekl a položil kulku opět na stůl.

Bärlach sklapl poznámky na psacím stole. „Především nevíme, co Schmieda přivedlo do Twannu nebo do Lambingenu. Služebně u Biellerského jezera nebyl, to bych o té cestě věděl. Chybí nám jakýkoliv motiv, který by jeho cestu trochu osvětlil.“

Tschanz poslouchal Bärlachova slova jen na půl ucha, přehodil si nohu přes nohu a poznamenal: „Víme jen, jak byl Schmied zavražděn.“

„Jakpak to víme?“ zeptal se komisař po chvíli nemálo překvapen.

„Schmiedův vůz má volant vlevo, a vy jste našel kulku na levém okraji silnice, viděno směrem od vozu; za druhé slyšeli v Twannu celou noc běžet motor. Vrah zastavil Schmieda, který sjížděl od Lamboingu do Twannu. Schmied pravděpodobně vraha znal, protože jinak by nebyl zastavil. Otevřel pravá dvířka, aby vraha vpustil, a sedl si zase za volant. V tom okamžiku byl zastřelen. Schmied jistě neměl tušení o záměrech muže, který ho zabil.“